

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки

Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 17

Заснований в 1996 році

Рівне – 2001

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 378

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 17. — Рівне: РДГУ, 2001. — 173 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики, методики навчання, виховання і розвитку дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, учителів, викладачів та студентів педагогічних університетів, інститутів та коледжів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН

Мітюров Борис Никифорович (Рівненський державний гуманітарний університет);

доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України **Бех Іван Дмитрович**

(Інститут проблем виховання АПН України);

доктор педагогічних наук, професор **Будний Богдан Євгенович**

(Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

кандидат педагогічних наук, професор **Воробйов Анатолій Миколайович**

(заступник головного редактора, Рівненський державний гуманітарний університет);

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України **Дем'янчук Анатолій Степанович**

(Рівненський економіко-гуманітарний інститут);

доктор педагогічних наук, професор **Коваль Ганна Петрівна**

(Рівненський державний гуманітарний університет);

доктор педагогічних наук, професор **Лисенко Неля Василівна**

(Прикарпатський педагогічний університет ім. В. Стефаника);

доктор педагогічних наук, професор **Лісова Світлана Валеріївна**

(Рівненський державний гуманітарний університет);

доктор педагогічних наук, професор **Павлютенков Євген Михайлович**

(Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів)

доктор психологічних наук, професор **Пасічник Ігор Демидович**

(Університет "Острозька Академія");

кандидат педагогічних наук, професор **Поніманська Тамара Іллівна**

(Рівненський державний гуманітарний університет)

доктор психологічних наук, професор **Савчин Мирослав Васильович**

(Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

доктор психологічних наук, професор, дійсний член МАПН **Сергєєв Олександр Васильович**

(Запорізький державний університет)

доктор педагогічних наук, професор **Сметанський Микола Іванович**

(Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського);

доктор педагогічних наук, професор **Терещук Григорій Васильович**

(Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН **Тищук Віталій Іванович**

(Рівненський державний гуманітарний університет);

кандидат педагогічних наук, професор **Янцур Микола Сергійович**

(заступник головного редактора, відповідальний секретар, Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 29.06.2001 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31.
Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 06 — 8
гуманітарний університет, 2001

© Рівненський державний

“Організація сімейного дозвілля” та ін. Більш тісний контакт між батьками і вчителем досягається в індивідуальних бесідах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атаев А. К., Сервеев В. В. Родителям о физическом воспитании детей в семье. – Ташкент: Учпедгиз УзССР, 1983. – 320 с.
2. Бажуков С. М. Вопросы организации и содержания физического воспитания подростков (13-15) лет по месту жительства: Автореф. дис. ... канд. пед. наук – М., 1972. – 152 с.
3. Вавилов Е. Н. Укрепляйте здоровье детей. – М.: Просвещение, 1986. – 120 с.
4. Гужаловский Ю. В. Спортивный уголок в квартире. – Минск, 1984. – 96 с.
5. Физическая культура в семье. – 2-е изд., доп. – М., 1969. – 271 с.

Одержано редакцією 09.05.2001

УДК: 371.14

А. Л. ЧЕРНІЙ

ПЕРСПЕКТИВНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Прискорення інтеграційних процесів, входження України до світового співтовариства дає поштовх до виявлення тенденцій розвитку системи педагогічної освіти і професійної підготовки майбутніх вчителів у сучасних умовах.

Наукова освіта майбутніх вчителів є інтегральною ознакою їхнього навчання. Форми організації навчального процесу й зміст освіти мають бути спрямовані на формування вчителя-професіонала і забезпечити високий теоретичний рівень його підготовки, глибокі практичні уміння та навички. Зрозуміло, що для реалізації функцій сучасної освіти, необхідно виконання цілого ряду умов. Ці впровадження новітніх технологій навчання і виховання, забезпечення комп'ютерною технікою, створення інформаційних та комунікативних систем, нарешті – це вдосконалення системи підготовки кваліфікаційних фахівців, здатних працювати не лише в нинішніх умовах, а й адаптованих до роботи у світовому просторі.

Сьогодні вже чітко помітно, як у різних соціально-професійних колах проходить диференціація фахівців за ознакою їх відношення до професійної діяльності. У фахівців, професійно зорієнтованих на інновації, найбільш чітко проявляється тенденція на активізацію своєї діяльності, наповненні професії елементами змін, яких вона потребує. Високий професійний рівень педагогічних кадрів може бути досягнутий завдяки науково-обґрунтованій системі професійного відбору, індивідуалізації навчального процесу, розвитком творчих і комунікативних здібностей студентів, співпрацею викладачів і студентів у науково-дослідній роботі.

Підготовка студентів до науково-дослідної роботи – одних із основних засобів навчання і виховання творчої особистості, оскільки його діяльність буде цілеспрямованим пошуком інновацій і нововведень, а також змін для досягнення успіху. Пріоритетними завданнями науково-дослідної діяльності майбутніх вчителів вищих шкіл є: підготовка студентів до професійної діяльності, вміння аналізувати наукову інформацію; індивідуальна і колективна науково-дослідна діяльність, спрямована на отримання нових знань на основі предметних і фундаментальних досліджень.

На процес професійної підготовки майбутніх вчителів істотно впливають форми і методи навчання, вибір яких зумовлюють навчальні плани і програми. Особливо ефективні курси лекцій і практичних занять психолого-педагогічного циклу (Основи педагогічної майстерності; теорія і методика виховання; основні напрями діяльності класного керівника; особистісно орієнтоване виховання). Навчальна ефективність лекцій підвищується використанням відеофільмів, схем, таблиць. На практичних заняттях викликають інтерес у студентів рольові ігри, тренінги, театралізовані дії.

В якості змістовних процесуальних умов студентам запропоновані професійна спрямованість навчання, забезпечення діалогічного характеру навчальної діяльності, використання активних методів навчання і виховання. Лабораторією інноваційних виховних

технологій, що діє при кафедрі теорії і методики виховання РДГУ розроблена програмно-цільова система по розвитку комунікативних здібностей вчителя.

У структуру системи ввійшли наступні блоки:

I. **Теоретичний**. Знайомство із професійним спілкуванням вчителя. Комунікативна поведінка вчителя, її значення в організації навчання і виховання, ознайомлення із шляхами реалізації педагогічного спілкування, його корекції і вдосконалення.

II. **Перцептивний** блок. Мета – розвиток зовнішнього компоненту готовності до професійного спілкування. В цей блок увійшли вправи, спрямовані на розвиток вербальної і невербальної комунікації (міміки, жестів, рухів, постави, мовлення, зовнішньої сторони поведінки).

III. Блок **психолого-педагогічного тренінгу**. Містить систему ігрових вправ для розвитку комунікативних здібностей. Основна мета блоку – досягнути психологічної свободи особистості, сформувати почуття природності взаємовідносин як у своїй групі, так і поза нею.

Ефективність тренінгу визначається рівнем засвоєння студентами психотехнологій комунікативності і особистісної спрямованості.

IV. Блок **спостережливості і розвитку уваги**. Вправи розраховані на розвиток спостережливості, вміння бути уважним, виділяти головне у професійному спілкуванні. Саме недостатній рівень цієї сторони заважає вільно поводити себе в педагогічному колективі.

V. **Блок стилів спілкування майбутніх вчителів**. Призначення цього блоку – допомагати студентам визначити, який стиль спілкування характерний для них, що допомагає кожному бачити переваги і недоліки, сильні і слабкі сторони свого індивідуального стилю.

VI. Блок **дискусій**. Він використовується для аналізу особистісних і професійних проблем. Вправи формують установку на саморозвиток і самовдосконалення.

VII. Блок **рольових ігор**. Рольові ігри імітують реальні ситуації професійної діяльності і поведінки в тій чи іншій ситуації. В умовах використання в навчальному процесі програмно-цільової системи, студенти досягають значно вищих результатів професійної підготовки.

До перспективних форм і методів вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів в РДГУ можна віднести:

1. Участь студентів в опрацюванні комплексних тем і проектів теоретичного і практичного характеру, що сприяє застосуванню наукових методів, поглибленню набутих знань, систематизації і структуризації інформації.
2. Заохочення студентів до наукового розв'язання практичних завдань, серед яких переважають педагогічні, пов'язані з практикою.
3. Тісна співпраця з професорсько-викладацьким складом, що допомагає усвідомити власну роль у розв'язанні поставлених завдань. Професійна діяльність викладачів, їх висока кваліфікація, зацікавленість в успіхах студентів створюють ділову робочу атмосферу та визначають ставлення майбутніх вчителів до роботи.
4. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів. Практична діяльність – важлива умова формування не тільки професійних навичок майбутнього вчителя, а й уміння критично оцінювати свої здобутки в подальшій діяльності. У підготовці майбутніх вчителів РДГУ використовують такі види практики:
 - навчальну
 - виробничу (педагогічну).

Головне завдання практичної підготовки є розвиток творчої особистості студента, який здатний продемонструвати професійну компетентність і педагогічні здібності.

В останні роки розвиток творчої індивідуальності майбутніх вчителів стали здійснювати на основі включення студентів в інноваційну діяльність в базових школах. Головне в розвитку творчої індивідуальності професіоналу – формування у нього творчих здібностей (креативності особистості) і вміння використовувати їх у практичній діяльності. Процес навчально-професійної діяльності (практика) студентів будується таким чином, щоб вони не тільки брали все краще, що є в школі, але й намагались удосконалити існуючий процес навчання і виховання учнів. Разом із методистами, а потім і самостійно, майбутні вчителі будуть проектувати і впроваджувати на практиці нові форми і методи роботи з дітьми; нетрадиційні технології, які б дозволяли покращити результати навчання і виховання. Наукові

співробітники лабораторії інноваційних виховних технологій особливе значення надають ознайомленню студентів із основними традиціями, концепціями розвитку школи, з новаторськими ідеями, досвідом зарубіжної освіти і вчать студентів самостійно проектувати конкретні заняття у відповідності з новаціями.

Для підготовки майбутніх вчителів використовувались різні форми засвоєння педагогічного досвіду. Так педагогічна практика здебільшого пов'язана з підготовкою до професійної діяльності і здобуттям знань педагогічного змісту про особливості навчальної і позанавчальної діяльності, формує досвід спілкування з учнями та учнівськими колективами. Під час практики студенти-вчителі спостерігають за різними формами навчально-виховного процесу, виконують аналітичні завдання. Вони набувають досвіду педагогічної роботи (наприклад, класного керівника). Класне керівництво вміщує в себе всю сукупність самих різних і надзвичайно складних питань виховання. І тому практична діяльність студентів у ролі класних керівників дозволяє побачити широку картину наукового бачення виховного процесу безпосередньо в шкільній традиції організації виховного процесу, а також проявити свої індивідуальні здібності у плані виховання.

Для успішного формування системи підготовки кваліфікованих кадрів необхідна ще одна умова: науково-методичне забезпечення. Методологія навчання і виховання в основному має визначатись чинним законодавством: в яких рамках мають працювати кожний суб'єкт та інституції освіти, їх головні функції і канали діяльності, сфера компетенції. В той же час методологія має підпорядковуватись і тим закономірностям, за якими освіта функціонує і розвивається. На цих закономірностях будується і методичне навчання і виховання, усі освітні технології. Якщо ж методологія, методика, технології будуть знаходитись у протиріччі їх закономірностями, то це дасть негативні наслідки. Отже слід відмітити, що зміст, методи і форми підготовки майбутніх вчителів до професійної діяльності повинні бути адекватні вимогам сучасної школи – школи варіативної, демократичної, орієнтованої на особистий підхід в навчанні і вихованні і гуманістичні відносини між суб'єктами освітньої діяльності. Навчально-професійна діяльність повинна забезпечувати інтеграцію знань і вмінь, отриманих під час вивчення різнопланових дисциплін, в якій повинні формуватись і усвідомлюватись мотиви навчання.

Розвиток багатьох професійно цінних якостей (вмінь і навичок педагогічного спілкування, організаторських здібностей, дослідницьких і діалогічних вмінь, навичок спостереження), а також, особливості передачі специфічного соціального досвіду, пов'язані з необхідністю постійної корекції дій студентів, потребують переважно використання не фронтальних і групових форм роботи з ними, а індивідуальних занять з малими групами (мікрогрупами студентів).

Професійно-особистісний розвиток спеціаліста можливий тоді, коли на протязі всіх років навчання студенти живуть проблемами школи, включаються в різноманітну організаторську діяльність. Тільки тривала спільна діяльність з учнями дозволить зблизитись з ними, вивчити їхні особливості, стати союзником для вчителя, зрозуміти його досвід і перейняти у нього те, що найбільше підходить для конкретного студента.

Для підготовки до професійної діяльності доцільно використовувати різні механізми розвитку: цілеспрямоване формування інтелектуального фону в студентській групі, організацію умов життєдіяльності, введення самоосвіти і самовиховання, цілеспрямоване інформування майбутніх вчителів про альтернативні можливості, розширення кола вибору і надання можливості вибору; формування в закладі освіти культурно-освітнього середовища; знайомство із педагогічною діяльністю на основі систематичного, планового спостереження і аналізу освітнього процесу; включення в творчу навчально-професійну діяльність, вплив зразком високопрофесійної діяльності.

За час навчання в РДГУ у студентів повинні сформуватись вміння та навички педагогічного спілкування, організаторські здібності, рефлексії, здатність працювати по варіативних методиках навчання і виховання; проявитись інтерес до професійної діяльності; сформуватись почуття педагогічного такту, емпатії, здатності до проектування і прогнозування діяльності, відповідальності до роботи; різноманітності використання активних форм і методів, прийомів роботи; застосування елементів творчості; використання елементів діагностики і професійного спостереження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грехнев В. С. Культура педагогического общения. – М., 1990.
2. Кузьмина Н. В. Очерки психологии труда учителя: психологическая структура деятельности учителя и формирование его личности. – Л., 1967.
3. Решетников. Нетрадиционная технологическая система подготовки учителей. – М., 2000.
4. Синица І. О. З чого починається педагогічна майстерність. – К., 1972.
5. Щуркова Н. Є. Классное руководство. Настольная книга учителя. – М., 2000.

Одержано редакцією 11.03.2001

УДК: 373. 5. 047. 015. 3

О. М. ПАВЕЛКІВ

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Проблема формування та розвитку в учнів інтересів до певної професії була і залишається важливою для психолого-педагогічної науки. Підвищення ролі сучасної загальноосвітньої школи як початкової ланки підготовки майбутніх спеціалістів активізує цю проблему та передбачає теоретичне уточнення поняття “інтерес” щодо конкретного виду професійної діяльності.

У наукових дослідженнях розвиток інтересу до певного виду діяльності розглядається як динамічний багатоплановий процес, що детермінує різноманітність підходів до визначення його сутності. Так, різноманітні теоретико-методологічні підходи до визначення сутності інтересу можна знайти в роботах психологів (М. Ф. Беляєв, Л. І. Божович, Л. С. Виготський, Л. А. Гордон, Г. С. Костюк, М. Д. Левітов, В. М. М'ясищев, К. К. Платонов, С. Л. Рубінштейн, Б. М. Теплов та ін.), педагогів (О. П. Архіпов, Н. О. Беляєва, В. Г. Іванов, Т. К. Панкратов, Г. О. Фортунатов, Г. І. Щукіна, Ю. В. Шаров) та соціологів (Л. М. Архангельський, А. Г. Здравомислов, М. Х. Титма).

Дослідники цієї проблеми акцентують увагу на різних складових інтересу: прагнення та переживання (В. Н. М'ясищев, В. Г. Іванов, О. Г. Ковальов); ставлення й увага (С. Л. Рубінштейн); спрямованість (Л. І. Божович та Н. Г. Морозова); загальна спрямованість особистості (М. Ф. Беляєв); вторинна потреба (Б. І. Додонов) тощо. Взагалі за окремими рисами інтересу нараховується понад 50 його визначень. У сукупності визначальних рис інтерес розглядається як вибіркоче емоційно-пізнавальне ставлення особи до предметів, явищ, подій навколишньої дійсності, а також до певних видів діяльності, які мають важливе значення для людини. Таким чином, інтерес займає немов би проміжне місце у системі потребнісного ставлення людини до навколишньої дійсності. Л. І. Божович вважає, що виникаючи на основі бажання, потягу до певного виду діяльності, інтерес "...у процесі його розвитку може перерости у стійку особистісну потребу, в активне, діяльне ставлення до свого предмета, у нахил" [1, 29].

У психології та педагогіці прийнято розрізняти чотири якісні етапи розвитку інтересу:

1. Зацікавленість – найелементарніший інтерес, що за певних ситуацій оволодіває учнями, але при зміні ситуації швидко зникає. Цей етап розвитку інтересу пов'язаний, як правило, лише з новизною предмета, яка може й не мати особливого значення для людини.
2. Допитливість – стан, що характеризується прагненням проникнути за межі побаченого, розширити свої знання. Для учнів цей етап розвитку інтересу характеризується емоціями здивування, почуттям радості відкриття.
3. Пізнавальність – вищий стан розвитку інтересу, пов'язаний з намаганням учня самостійно розв'язати проблемне питання, проникнути у сутність предмету, встановити закономірності його розвитку.
4. Конструктивна творчість – етап розвитку інтересу, що характеризується спрямованістю учнів не лише на глибоке і міцне засвоєння знань, опанування теоретичними основами, а й на застосування їх на практиці [8, 9-10].

Таким чином, педагогічний аспект характеристики інтересу виходить з того, що інтерес – це стан, який рефлектується у свідомості, і разом з тим – це свідомість, яка переходить у дію;

ЗМІСТ

Переднє слово	3
Поніманська Т. І. Гуманізм і виховання (Філософсько-педагогічний аспект)	4
Киричук О. В. Духовно-катарсична активність виховання як показник ефективності педагогічної системи освітнього закладу	8
Дем'янюк Т. Д. Формування духовної культури учнівської молоді в системі шкільної освіти і виховання	14
Бех І. Д. Сучасна парадигма виховання в умовах позашкільного закладу	17
Тимощук Н. С. Вихователь і вихованець в умовах особистісно орієнтованих виховних технологій	19
Петренко В. В. Впровадження інноваційних технологій національно-патріотичного виховання учнів у сучасній школі: психодіагностичний аспект	26
Дацун О. В. Шляхи впровадження національного виховання у навчальний процес вищих медичних навчальних закладів I-II рівнів акредитації	31
Рабченюк Т. С. Педагогічне керівництво розвитком учнівського самоврядування	34
Березяк І. І. Самовдосконалення як важливий фактор формування особистості підлітка	40
Рощенко А. М. Адаптація студентів-першокурсників до навчання і виховання в закладах освіти	45
Середович В. В. Розвиток пізнавальної активності учнів початкових класів засобами образотворчого мистецтва	52
Терешко Л. В. Проблема мовленнєвої активності дітей дошкільного віку у процесі пізнавальної діяльності	59
Науменко Р. А. Інноваційні процеси у позашкільному закладі відповідно до Закону України “Про позашкільну освіту”	62
Первушевська І. О. Організаційно-педагогічні умови інноваційної діяльності в позашкільному закладі нового типу	64
Жевага С. І. Спільна діяльність сім'ї та школи з фізичного виховання підлітків	70
Черній А. Л. Перспективні форми і методи вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів	74
Павелків О. М. Формування інтересу старшокласників до професій як психолого-педагогічна проблема	77
Романчук В. А. Сучасні проблеми підготовки старшокласників до вибору майбутньої професії	82
Гриценко Л. О. Формування національно-духовної культури студентів при вивченні народних художніх ремесел	85
Федорченко Т. Є. Формування духовної культури неповнолітніх – провідний первентивний фактор в освітньо-виховному процесі	89
Дупак Н. В. До проблеми підготовки вчителів праці	94
Титаренко В. П., Чорнусь Т. М. Національно-культурні традиції плетіння у навчально-виховному процесі майбутніх вчителів	99
Цвірова Т. Д. Формування творчої особистості у клубі по роботі з дітьми та дорослими “Ровесник”	103
Янцур М. С. Особливості профорієнтаційної роботи з учнями у міжшкільному навчально-виробничому комбінаті	106
Карпенчук С. Г. Сутність педагогічної технології	112
Петренко О. Б. Творче використання досвіду В.Сухомлинського в сучасній сімейно-родинній і шкільній практиці	118
Наумчук Г. І. Основні завдання та зміст національного виховання дітей в сім'ї	125
Тюска В. Б. З історії розвитку клубної діяльності: педагогічний контекст	127
Бричок С. В. Специфіка виховного процесу у церковнопарафіяльній школі: екскурс в історію	133
Дичківська І. М. Взаємодія індивідуально-особистісного та соціально-релевантного у педагогіці общинності	136
Козяр М. М. Вплив міжпредметних зв'язків вищої математики, обчислювальної	141

техніки на засвоєння студентами знань з інженерної та машинної графіки	
Дем'янюк Т. Д. Модифікація змісту, форм і методів позашкільної освіти в умовах дослідно-експериментальної роботи	144
Бєлова С. А. Інноваційні технології ХХ ст. та антропософська педагогіка Р.Штейнера . .	148
Сойчук Р. Л. Диференціація навчального процесу у британських об'єднаних школах . . .	152
Новак О. В. Педагогічні умови засвоєння підлітками народних традицій, звичаїв, обрядів у процесі позаурочної діяльності	157
Тюльпа Т. М. Соціально-політичні передумови розвитку естетичного виховання школярів України в 1917-1920 рр.	161
Пальчевський С. С. Методи інтенсивного вивчення іноземних мов І. Ю. Шехтера і Г. О. Китайгородської	164
Відомості про авторів	169

Наукове видання

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 17

Заснований в 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Редактор Дем'янюк Т. Д.

Технічний редактор Курченко Н. Б.

Комп'ютерна верстка Бондар А. М.

Здано до набору 10.06.2001 р. Підписано до друку 29.06.2001 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 21,038. Обл. вид. арк. 21,652. Замовлення № Тираж 100.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31

Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 17. — Рівне: РДГУ, 2001. — 173 с.

ISBN 966 — 7281 — 06 — 8.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики, методики навчання, виховання і розвитку дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, учителів, викладачів та студентів педагогічних університетів, інститутів та коледжів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 378

ББК 74.20